

SAM S PRIJATELJEM IN NAHRBTNIKOM NA NANGA PARBATU

ČAR »OBMOČJA SMRTI«

ROGER MEARS

Tišina. Potem zaslišim prihajajoče grmenje s himalajskih zaledenelih skalovij. Vsenaokrog se sliši bučanje. Plazovi ledu, skal in snega kot za stavo drsijo po ledeniku. Led se drobi v tisoče bleščečih se delcev, ki se zgrinjajo v en sam velik oblak. Britanski geološki inštitut v Edinburghu je 14. junija (1991 op. p.) zaznal potres z močjo 6,6 po Richterjevi lestvici. »Kar velika zadeva,« je ob tem rekel gospod **Turlitt** iz seizmološkega oddelka.

MATTERHORN-ČETRT NANGA PARBATA

Naslednji dan smo odrinili; z nahrbtnikom in nekaj malenkostmi - na Nanga Parbat. - V »zlatem obdobju« himalajizma, ko so Angleži oblegali Everest, Francozi Anapurno in Italijani K2, so bili Nemci zavzeti z dragoceno bitko z »Golo goro« (takšen je prevod iz sanskrskega imena Nanga Parbat). Med letoma 1932 in 1950 je pri petih poskusih na Nanga Parbatu umrlo 19 alpinistov. Leta 1953 se je prvič posrečil samostojen vzpon Avstrijcu Hermanu Buhlu. Vse odtlej je Nanga Parbat ostal eden izmed osemtisočakov, ki jih Angleži še niso osvojili.

Tri tedne sva taborila ob vznožju. Opazovala sva 8125 metrov visoko goro, motrila na njene ritme, na vremenske spremembe in vetrove, ki so odnašali sneg z njenega vrha. Bolj ko se je bližal najin odhod, bolj sva spoznavala veličino te gore. Mogočna stena, ki sva jo Dave Walsh, 47-letni alpinistični vodnik iz Betws-y-coeda, in jaz nameravala preplezati v hitrem naskoku, je v nama zbujala globoko spoštovanje. V Kohistan, v to »nepokorno deželo« v zahodnem Pakistanu, sva prišla z namenom priti na Nanga Parbat, in sicer brez velikega »zaledja«, ampak samo z najinimi omejenimi zmožnostmi.

Po tradiciji so se obleganja najvišjih gora na svetu lotevale večje skupine alpinistov, ki so pred zadnjim naskokom na vrh v nekaj mesecih zgradili sistem oskrbovanja, ki je potekal zaporedno, s tisoči metri vrvi in z višinskimi tabori. Midva pa sva se odločila za »alpski način«; to preprosto pomeni napolniti nahrbtnik s hrano in opremo ter se s prijateljem odpraviti proti vrhu. Toda dejstvo, da mogočni koničasti vrh alpskega Matterhorna doseže samo četrtno višine Nanga Parbata, moraš prezreti.

V bazni tabor - tu sta bili že dve korejski odpravi - sva prispela 27. junija. Korejci so imeli težko delo, saj so med seboj tekmovali za naslov »Prvi Korejci«. Množica alpinistov je pet

tednov prenašala cele gore vrvi, riža in različnega morskega rastlinja do tabora na višini 5180 metrov. Njihovo napredovanje je kmalu zašlo v slepo ulico. Razširile so se govorice o razdoru v skupini. Najina povezava z gorami mora biti bolj intimna.

VEČ KOT 2*KILOGRAMSKI NAHRBTNIK

Ko sva bivala na vznožju ene od najbolj nevarnih gora na svetu in se postopno privajala na višino, sva ugotovila, kako težko je ostati zaupen.

Odpravila sva se 16. julija navsezgodaj, ob prvem jutranjem svitu. S seboj sva vzela hrano za šest dni, obleko na sebi, puhovko in minimalno opremo: tri kline za skalo in štiri za led, dvojce vrvi, majhen šotor, spalno vrečo in plinski goril-

nik. Nahrbtnik pa je kljub temu še vedno tehtal več kot 25 kilogramov.

Najvišjo točko, ki jo je do takrat dosegla korejska odprava, sva pustila za sabo naslednji dan zjutraj. Njihov tabor - postavljen je bil v zavetju skale - je bil vsenaokoli nastlan z odpadki, nesnaga, ki je štrlela iz snega, pa je bila ostanek prejšnjih odprav. Nihče namreč na koncu nima dovolj moči, da bi pospravil tabore, ki so pri postavljanju zahtevali toliko trdega dela.

Z vzponi sva začenjala v temi. Ob svitu sva jedla skromen zajtrk iz osvenih keksov in čaja, osladkanega z mentolovo tablico, v naslednjem trenutku pa sva že pospravljala šotor in nadaljevala pot, dokler niso sončni žarki omehčali snega in nama s svojo toploto izžemali zadnje atome moči.

Najino napredovanje je bilo v začetku dokaj počasno, kajti smer je bila zelo težavna. Sonce naju je prehitelo še pred ciljem najinega dnevnega vzpona. Nato sva vsa premočena in izčrpana še kako uro, včasih dve, z zadnjimi moči izsekavala led za polico, na katero sva nato postavila šotor.

PRIHOD V »OBMOČJE SMRTI«

Še nikoli nisem v gorah tako težko dobil prostora za spanje. Šotor je bil pogosto pritrjen v steno samo z lednim vijakom in tako sva bingljala nekaj tisoč metrov nad vnožjem gore. V zgodnjem večeru sva opazovala kopaste oblake, ki so se kopičili in se s pojemajočo svetlobo ponovno razkrojili. Dolino je zagrinjala tema. Ob večerih sem se po brezžični zvezi pogovarjal s svojo ženo Ghazalo, ki je ostala v baznem taboru.

Tretji dan vzpona naju je zajela snežna nevihta. Ovita z oblaki sva se stopinjo za stopinjo prebijala po ledeni, kot cerkvena streha strmi steni. Okoli 6000 metrov nižje se reka Ind zajeda v sotesko. Tam spodaj je temperatura ozračja okoli 37,8 stopinje Celzija, tukaj pa je sonce brez moči.

Peti dan zvečer sva dosegla višino 7200 metrov. Bila sva popolnoma brez apetita. Potrebovala sva precej volje, da sva dovolj pila, kar je pomembno zaradi možnosti dehidracije. Morala sva tudi jesti, da bi imela zadosti moči za naslednje dni. Spala skorajda nisva. Zjutraj sva nameravala v enem naskoku preplezati še preostalih 900 metrov do vrha. To je skorajda še enkrat več, kot nama je uspelo preplezati v najinem najboljšem dnevu nižje na gori.

Po nadaljnjih 300 metrih vzpona sva prestopila »območje smrti«. Zveni sicer spektakularno, je pa resnično. Človek v teh višinah z izredno redkim zrakom lahko v najboljšem primeru preživi le nekaj dni. Srce in pljuča so vse slabše

prekravljene, halucinacije so vse pogostejše in presoja položaja je vse bolj otežkočena.

Ob dveh zjutraj sva začela taliti sneg na gorilniku. Opaziti je bilo nekaj zvezd, ki so tu pa tam pokukale skozi oblake. Okoli štirih zjutraj sva bila pripravljena za zadnji naskok. Vendar je začelo močno snežiti. Zagrinjali so naju gosti oblaki. Zbrala sva vse alpinistične izkušnje, ko sva se morala odločiti, ali naj nadaljujemo ali ne. Vedela sva, da z vzponom ne smeva odlašati, saj sva ostala skoraj brez hrane, pa tudi vreme bi se lahko še poslabšalo.

PRVA BRITANCA NA VRHU - PO STOLETJU POSKUSOV

Podala sva se na pot. Toda vse bolj sta se naju lotevala pesimizem in malodušje, saj se je vreme iz minute v minuto slabšalo. Sneg nama je segal že do kolen. Z Davidom sva se dogovorila, da nadaljujemo do devete ure. Privolil je sicer v ta dogovor, vendar sem vedel, da se mu zdi nesmiselno nadaljevati v tako slabih razmerah. Minila je ura, vreme pa se ni niti malo izboljšalo. Ob desetih zjutraj sem se skoraj vdal v usodo in priznal neuspeh. Odločil sem se počakati Davida, da bi končala to norost. Vedel sem namreč, da bo on nadaljeval le toliko časa, dokler bom nadaljeval jaz. Kljub nemogočim razmeram pa sva vendarle dobro napredovala. Odločila sva se torej, da bova šla naprej, dokler nama ne bodo pošle moči.

Okoli poldneva sva se znašla nad oblaki v modrini neba, obsijana s soncem in snežnim bliščem. Z vrha grebena, okoli 400 metrov nad nama, je mrzel veter odnašal pršič. Dogovorila sva se, da se bova obrnila ob petih popoldne, in sicer ne glede na to, ali prideva na vrh ali ne, kajti morala se bova izogniti bivakiranju. Bila sva sicer prepričana, da lahko preživiva noč na odprtem, toda ne brez hudih ozeblin.

S cepinom in smučarsko palico sva počasi, cikcakasto napredovala po snežni, z ledeno skorjo prekriti strmini proti vrhu. Ledena skorja je včasih zdržala najine čevlje, najpogostejše pa se je vdala in vdrla sva se do kolen globoko. Poleg tega je bilo nemogoče obdržati ritem, kar naju je še dodatno izčrpavalo.

Vrh sva dosegla v nedeljo, 21. julija ob 4,15 popoldne po šestih dneh vzpenjanja. Bila sva prva Britanca, ki sva priplezala na vrh Nanga Parbata, in to po 96 letih od prvega poskusa angleške odprave in 38 let po samostojnem vzponu Hermana Buhla.

Na najini levi je bil zahodni greben, po katerem se je vzpenjal Buhl, pod nogami pa Rupalska stena, najbolj mogočna gorska stena na svetu, pogreznjena v nedoumljivo senco. Bilo bi lepo za hip postati, se prepojiti s čarom večerne svetlobe in opazovati sončni zahod v morju

kipečih oblakov, ki potujejo nad neskončnim prostranstvom Azije, da bi se ustavili nad tem najzahodnejšim himalajskim otokom.

NAZAJ V ŽIVLJENJE

Čimprej sva morala sestopiti po zasneženem ozebniku v gmoto oblakov. Najini sledovi so izginili, saj je še vedno snežilo. Kljub temu sva morala še pred nočjo priti do šotora. Višinomer naju je po dveh urah zanesljivega vbdjenja skozi sivino mraka še pred popolno temo pripeljal do šotora. Zgrudil sem se in nisem bil zmožen zbrati energije za en sam migljaj. David je pripravil čaj.

Korejsko odpravo sva ob sestopu srečala na ravnici, kjer sva tretjič bivakirala. »Vodja vama

izreka čestitke in vama predlaga, da pri sestopu uporabljata naše vrvi,« so dejali.

Nadaljevala sva pot v dolino. Nekaj metrov pod korejskim taborom 2 sva izčrpana izsekala ravnico. To je bila ena od najinih najbolj udobnih noči.

Zjutraj sem odnesel Korejcem hrano, ki nama je ostala: sladek ržen kruh, nekaj čokolade in pijače. V veliki skledi so kuhali ogromno riža z zelenjavo. »Govorili smo z vodjem odprave. Rekel nam je, naj sestopimo ali pa naj si še malo odpočijemo,« je povedal Korejec.

Odpravila sva se in jih pustila s hrano, ki je je bilo verjetno več, kot sva jo midva porabila v celem tednu. Sestopila sva nazaj v življenje.

Financial Times, Velika Britanija;
prevedel Matej Šurc

NAJSTAREJŠA ZNANA OMEMBA GORSKIH VODNIKOV, OPREME IN SNEŽNEGA PLAZU

POZIMI LETA 1129 NA SV. BERNARDU

Kronist samostana sv. Trouda v Belgiji takole opisuje potovanje škofa Aleksandra von Liit-ticha in opata Rudolfa proti zasneženemu Velikemu Sv. Bernardu (2469 m):

»Potem ko so se v čedalje hujših zimskih razmerah prebili skozi Aosto, so v nenehni smrtni nevarnosti prišli do vasi po imenu Etroubles v znožju Velikega Sv. Bernarda. Ker zaradi debele snežne odeje niso mogli ne naprej ne nazaj, so sklenili tukaj pričakati novo leto. Po nekaj dneh pa so jih **maroni** - tako imenujejo gorske vodnike - po zelo težavni poti popeljali naprej in so po dveh nemških miljah prišli do vasi St. Rhemy na pobočju Bernarda.

Tukaj so se tako rekoč v žrelu smrti morali zadrževati v stalni nevarnosti za svoje življenje podnevi in ponoči. Majhne vaške hišice so bile nabito polne popotnikov. Z najvišjih in najbolj strmih pečin so se kar naprej valile snežne gmote, pred katerimi se ni bilo mogoče nikamor umakniti, tako da je zasulo nekaj popotnikov, ki so si bili k hišam prislonili mize. Drugi, ki so bili ostali v hišah, so se zadušili, nekatere pa je zmečkalo. V takšnih nevarnostih so tičali v tisti nesrečni vasi nekaj dni.

Tedaj se je nekaj gorskih vodnikov za visoko plačilo ponudilo, da tujcem odprejo pot: popotniki naj hodijo po njihovi gazi, za njimi konji in po tako utrti poti duhovni gospodje, ki so bili telesno bolj šibki. Potem ko so si torej vodniki zaradi hudega mraza pokrili glave s polstenimi

Jakob Samuel Welbel (1771-1846): Veliki Sv. Bernard; koloriran bakrorez.

